

วารสารบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ปีที่....ฉบับที่.....เดือน.....พ.ศ.

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทฤษฎีของครูในกลุ่มโรงเรียน

อำเภอสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

ศศิประภา สูงขาว

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทฤษฎีของครูในกลุ่มโรงเรียนอำเภอสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ที่มีความแตกต่างกันในด้านเพศและประสบการณ์ในการทำงาน

กลุ่มตัวอย่างคือครูในกลุ่มโรงเรียนอำเภอสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 105 คน เนื่องจากมีประชากรอย่างจำกัด เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทฤษฎีของครู ทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ (1) คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ (2) คุณลักษณะด้านภาวะผู้นำ (3) คุณลักษณะด้านการบริหารงานสถานศึกษา (4) คุณลักษณะด้านความรู้ สถิติปัญหา รวม 40 ข้อ คุณภาพของแบบสอบถามมีค่าความเที่ยงตรงภายในจากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน มีคุณภาพ .6 - 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค มีค่า .951

ผลการวิจัยพบว่า

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 105 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย และประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี มากที่สุด รองลงมาประสบการณ์การทำงานมากกว่า 15 ปีขึ้นไป และประสบการณ์การทำงาน 10 – 15 ปี น้อยที่สุด การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทฤษฎีของครูในกลุ่มโรงเรียนอำเภอสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 พบว่าครูมีทฤษฎีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบพรรณษะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารของ ครู ที่มีเพศต่างกันมีพรรณษะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนอำเภอสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนพรรณษะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารของ ครู ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีพรรณษะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนอำเภอสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าในด้าน คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะด้านการบริหารงานสถานศึกษา และคุณลักษณะด้านความรู้ สติปัญญา ไม่แตกต่างกัน แต่ในด้านของภาวะผู้นำ ครูมีพรรณษะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูในกลุ่มโรงเรียนอำเภอสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2

บทนำ

ปัจจุบันพบว่าปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารบางครั้งในด้านการวางแผน การสร้างศรัทธาให้เป็นที่ยอมรับระหว่างผู้บริหารและครู ปัญหาด้านการบริหารงบประมาณ การเงินให้เป็นไปตามระเบียบราชการ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบต่าง ๆ ไม่เพียงพอในองค์กรมีความขัดแย้งระหว่างบุคลากรในองค์กร และความขัดแย้งระหว่างผู้บริหารและบุคลากรในองค์กร เกิดการแตกแยกแบ่งฝ่ายในองค์กร บุคลากรในองค์กรมีวิถีที่ต่างกันระหว่างบุคลากรอาวุโสและบุคลากรรุ่นใหม่ ด้านภาวะผู้นำ การสร้างความยอมรับด้วยการใช้แรงจูงใจด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การเสริมแรง การให้รางวัล คำชม การสนทนาพูดคุย ปรับความเข้าใจ การบริหารความเปลี่ยนแปลงจัดการกับความเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป การใช้ความรู้ความสามารถหรือคุณวุฒิที่มีอยู่ไปใช้ในการบริหารงาน

ดังนั้นผู้บริหาร จึงจำเป็นต้องรู้จักตนเอง รู้จักลูกน้องและรู้จักการพัฒนาตนเอง เพื่อที่จะได้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพและสามารถบริหารงาน ได้สำเร็จตามเป้าหมายของสถานศึกษา และสอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ซึ่งได้กำหนดไว้ให้มีระบบการประกัน

คุณภาพการศึกษา โดยได้กล่าวถึงมาตรฐานเกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียนไว้ว่า “ผู้บริหารมีคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์” ซึ่งคำว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือคุณลักษณะหรือคุณสมบัติที่ควรแก่การยอมรับ ฉะนั้นผู้บริหารโรงเรียนภายใต้กระแสแห่งความเป็นโลกาภิวัตน์ในยุคปัจจุบัน จึงต้องพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนของสังคมโลก

โรงเรียนในกลุ่มอำเภอสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 มี 10 โรงเรียนได้แก่ โรงเรียนบ้านปางกอม โรงเรียนบรรณโสภีรัฐ โรงเรียนบ้านสองแคว โรงเรียนบ้านปางปุก โรงเรียนสมาคมพยาบาลไทย โรงเรียนบ้านผาสิงห์ โรงเรียนบ้านสะเก็น โรงเรียนบ้านผาหลัก โรงเรียนบ้านปางล้าน โรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดนผู้บังคับบัญชา ลูกเสือรถไฟมวกะสัน บ้านห้วยเลา มีบุคลากรครูทั้งสิ้น 113 คน เนื่องด้วยสภาพบริบทที่มี 6 ชนเผ่าพันธุ์ทำให้พื้นที่อำเภอสองแควมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทั้งในด้านสภาพความเป็นอยู่ ความเชื่อ ภาษา และค่านิยมวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดอุปสรรคในการบริหารงานในองค์กรทางการศึกษาหลายด้าน และมีความต้องการในสิ่งที่เป็นแบบแผนค่านิยมแบบอดีตปรับเปลี่ยนค่อนข้างยาก ทำให้ผู้บริหารต้องใช้ทักษะการบริหารแบบพหุวัฒนธรรมในโรงเรียน จนบางครั้งผู้บริหารบางส่วนมีลักษณะที่ไม่พึงประสงค์คือมีภาวะผู้นำน้อยขาดการพัฒนาความรู้ในวิชาชีพ ขาดทักษะการบริหารจัดการ การบริหารขาดการมีส่วนร่วมซึ่งส่งผลให้คุณภาพการศึกษาลดต่ำลงและไม่สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษา

จากเหตุผลดังกล่าวเห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเรื่องที่น่าสนใจและมีความสำคัญยิ่งที่จะศึกษาค้นคว้าเพื่อให้ทราบว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรจะมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างไรจึงจะทำให้ตรงตามทฤษฎีของครูผู้ซึ่งอยู่ได้บังคับบัญชาเพื่อการทำงานร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในกลุ่มอำเภอสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 ได้ทราบถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทฤษฎีของครู เพื่อจะได้นำข้อมูลไปเผยแพร่ปรับปรุงให้ผู้บริหารเป็นผู้บริหารมืออาชีพ บริหารหน่วยงานให้เป็นตัวอย่างให้เป็นประสิทธิภาพตลอดจนเพื่อให้หน่วยงานทางการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ ในการฝึกอบรม คัดเลือก สรรหา ผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา สามารถที่จะนำเอาผลการวิจัยนี้ ไปเป็นแนวทางกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติ เพื่อให้ได้บุคคลที่เหมาะสมทั้งในด้านคุณลักษณะส่วนตัว และคุณลักษณะในการบริหารงานมาเป็นผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้ศึกษาค้นคว้ามีความสนใจที่

จะศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทฤษฎีของครูในกลุ่มโรงเรียน
อำเภอสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม
ทฤษฎีของครูในกลุ่มโรงเรียนอำเภอสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามคือ เพศ และ
ประสบการณ์การทำงาน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูในกลุ่มโรงเรียนอำเภอสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ข้อมูล ปีการศึกษา 2560 จำนวนทั้งหมด 105 คน กลุ่มตัวอย่าง
เนื่องจากจำนวนประชากรมีอยู่อย่างจำกัด จึงขอใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู
ในกลุ่มโรงเรียนอำเภอสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2
ข้อมูลปีการศึกษา 2560 จำนวน 105 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ ประสบการณ์การทำงาน
2. ตัวแปรตาม คือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทฤษฎี
ของครูในกลุ่มโรงเรียนอำเภอสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต
2 ในคุณลักษณะ 4 ด้าน จากแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหาร/ผู้บริหารสถานศึกษาของ
ไพบุณย์ สำราญภูติ (หลักสูตรสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา, 2546) ดังต่อไปนี้ ด้านภาวะผู้นำ
ด้านบุคลิกภาพ ด้านการบริหารงานสถานศึกษา ด้านความรู้และสติปัญญา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามที่เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทฤษฎี
ของครูในกลุ่มโรงเรียนอำเภอสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

2 เป็นข้อความมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด แบ่งออกเป็น 4 ด้าน มีข้อคำถามจำนวน 40 ข้อ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และหาค่าความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.951

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และทำการทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – way Analysis of Variance) โดยมีการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe ,)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ครูที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีประสบการณ์สอนตั้งแต่ 5 - 10 ปีขึ้นไป มากที่สุด
2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทรรศนะของครูในกลุ่มโรงเรียนอำเภอสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ดังนี้ ด้านความรู้สติปัญญา ด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการบริหารงานสถานศึกษา ตามลำดับ
3. ครู มีทรรศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนอำเภอสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ด้านบุคลิกภาพ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากและมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า แต่งกายสะอาด สุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ ระดับมากที่สุด
4. ครู มีทรรศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนอำเภอสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ด้านภาวะผู้นำ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี ระดับมากที่สุด

5. ครู มีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนอำเภอสองแควสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่านเขต 2 ด้านการบริหารงานสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า วางแผนการบริหารงานโรงเรียนโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม มีอิสระในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน ระดับมากที่สุด

6. ครู มีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนอำเภอสองแควสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่านเขต 2 ด้านความรู้สติปัญญา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีวุฒิทางการศึกษาด้านการบริหารการศึกษา ระดับมากที่สุด

7. ครูที่มีเพศต่างกันมีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนอำเภอสองแควสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่านเขต 2 ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันทางสถิติ

8. ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนอำเภอสองแควสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่านเขต 2 โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาคุณลักษณะในแต่ละรายด้าน พบว่าครูมีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านภาวะผู้นำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตามสมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า ได้ผลการศึกษา ดังนี้

4.1 ครูที่มีประสบการณ์การทำงาน ช่วง 5-10 ปี กับ ช่วง 10-15 ปี มีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านภาวะผู้นำ ไม่แตกต่างกัน ครูที่มีประสบการณ์การทำงาน ช่วง 10-15 ปี กับ ช่วง 15 ปีขึ้นไป มีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านภาวะผู้นำ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทฤษฎีของครูในกลุ่มโรงเรียนอำเภอสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่านเขต 2 พบว่าประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ครู มีพรรณสะท้อนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนอำเภอสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2 ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยมีความคิดเห็นในด้านคุณลักษณะด้านความรู้ สถิติปัญหา มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านบุคลิกภาพ และด้านภาวะผู้นำ อันดับสุดท้ายคือ ด้านด้านการบริหารงานสถานศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

ด้านที่ 1 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ พบว่าโดยรวมมีเกณฑ์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเป็นภาพลักษณ์ที่เห็นได้ชัดที่สุด ซึ่งผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่มีความสุภาพเรียบร้อย การแต่งกาย การพูด การวางตัวเหมาะสมกับตัวเองและกาลเทศะ เป็นภาพที่น่าประทับใจของผู้พบเห็น เป็นการแสดงออกถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีของการทำงาน ให้แก่ผู้ได้บังคับบัญชาและชุมชน สามารถนำไปเป็นแบบอย่างการทำงานซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรภา สงวนสุข (2545, บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ แล้วพบว่าพนักงานครู สังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ มีความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนด้านบุคลิกภาพในระดับมาก สำหรับคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรพึงปฏิบัติเป็นอันดับต้นๆ คือ มีความเป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใส คบง่าย เปิดเผย ไม่ถือตัว แต่งกายสะอาด สุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ และความสุภาพ อ่อนโยน อ่อนน้อม เหมาะกับบุคคลและสถานการณ์ เป็นคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ครูพึงประสงค์สูงสุด และดังที่ กวี วงพุ่ม (2550, หน้า 44) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารที่ดี นั้นควรมีลักษณะบุคลิกภาพดี ต้องมีความสามารถในการเข้าสังคม เป็นบุคคลที่ตระหนักอยู่เสมอว่า ตนเองมีคุณค่าและมีความสำคัญต่อองค์กร มีความมั่นคงทางอารมณ์ และ ต้องมีความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อนร่วมงานและผู้ได้บังคับบัญชาในทุกๆ ด้าน ทั้งพฤติกรรมทางกาย วาจา เพื่อจะได้เป็นผู้นำพาบุคลากรในหน่วยงาน ร่วมงานกันไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.2 คุณลักษณะด้านภาวะผู้นำ พบว่าโดยรวมมีเกณฑ์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการที่ผู้บริหาร มีหลักการบริหารทั้งศาสตร์และศิลป์ในการครองใจคน สามารถจูงใจ

คนให้เต็มใจร่วมมือหรือให้การสนับสนุน เป็นนักประสานความเข้าใจของทุกฝ่าย สามารถบริหารความขัดแย้งระหว่างบุคคลและประสานประโยชน์ให้เกิดกับองค์กร ได้ทั้งยังมีเครือข่ายหน่วยงานต่างๆ รวมไปถึงชุมชน ที่คอยส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ กรรณิกา เวียงสมุทร (2560, บทความ) ความคิดเห็นของครูที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตคลองสามวา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านภาวะผู้นำ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากข้าราชการครู และบุคลากรด้านการสอนในเขตคลองสามวา สังกัดกรุงเทพมหานคร ยอมรับในการที่ผู้บริหารสตรี มีภาวะความเป็นผู้นำไม่ว่าจะในการทำงานอะไร เป็นแบบอย่างที่ดี กล้าที่ตัดสินใจ มีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถจูงใจ สร้างความพอใจในการทำงานให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ติดตามและแก้ไข อย่างต่อเนื่อง กระจายอำนาจมอบหมายงานให้ผู้อื่นปฏิบัติ มีรูปแบบการเป็นผู้นำของตนเอง สามารถแสดงบทบาทตามสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม เสนอแนะแนวทางการดำเนินงาน ด้านการศึกษาแก่ผู้บริหารอื่นได้ ทำให้เป็นที่ยอมรับของรองผู้อำนวยการและครูในเขตคลองสามวา สังกัดกรุงเทพมหานคร และดังที่ คำรณ กระแสร์ (2556) นอกจากผู้บริหารจะมีคุณลักษณะด้านต่างๆ ที่ดีแล้วผู้บริหารถือได้ว่าเป็นผู้นำหรือเปรียบเป็นหลักขององค์กรย่อมจะต้องมีคุณลักษณะความเป็นผู้นำ คือมีความรอบรู้ในวิชาชีพเป็นอย่างดี รอบรู้ในงานที่เกี่ยวกับการบริหาร เป็นผู้มองการณ์ไกล วิสัยทัศน์กว้างไกล ประสานงานกับหน่วยงานและบุคคลอื่นได้ดี และบริหารโดยสร้างความยุติธรรมสามารถบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุณลักษณะผู้นำที่ดี ไม่ว่าจะเป็นคุณลักษณะของผู้นำที่ดีในหลายประการดังกล่าวมาแล้ว ต้องสามารถนำไปปฏิบัติตนได้ทุกประการ แต่การเป็นผู้นำที่ดีได้นั้น ต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ของผู้นำแต่ละคนที่แตกต่างกัน สิ่งสำคัญที่สุดการสร้างภาวะผู้นำต้องฝึกฝนและปฏิบัติด้วยตนเองเท่านั้น จึงจะเกิดภาวะผู้นำที่สมบูรณ์

1.3 คุณลักษณะด้านการบริหารงานสถานศึกษา พบว่าโดยรวมมีเกณฑ์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่ต้องทำงานกับคนจำนวนมาก และในปัจจุบันนี้การศึกษายังเน้นการมีส่วนร่วมกับชุมชน องค์กร และหน่วยงานท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย เต็มสิริ ทิพย์จินทา (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัด เทศบาลนครภูเก็ต พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัด เทศบาลนครภูเก็ต ด้านความรู้ความสามารถ ผู้บริหารมี

ความสามารถในการพัฒนาตนเองให้ทันต่อเหตุการณ์เสมอทั้งความรู้ และข่าวสารต่างๆ อยู่ในระดับมากทุกข้อ และสิ่งที่ จินดา พุ่มสกุล (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะผู้บริหารที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่าคุณลักษณะผู้บริหาร ที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ด้านทักษะความรู้ความสามารถ โดยภาพรวมและทุกรายข้ออยู่ใน ระดับ มากเรียง 3 ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) มีความเข้าใจกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบแบบแผนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน 2) มีความรู้ใน สถานการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี และ 3) มีความเฉลียวฉลาดและปฏิภาณไหวพริบ ส่วนค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ มีประสบการณ์ความสามารถ ความรอบคอบ เป็นคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ครูพึงประสงค์สูงสุด

1.4 คุณลักษณะด้านความรู้และสติปัญญา พบว่าโดยรวมมีเกณฑ์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายข้อพบว่า มีเกณฑ์อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่ มีความรู้ในเรื่องต่างๆ รอบด้านเป็นผู้ที่คอยให้คำปรึกษาแก่คณะครูในโรงเรียน สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ดี รวมถึงเรื่องระเบียบวินัยในการบริหารงานเป็นผู้มีวินัยในการทำงาน ทำให้งานสามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีทุกครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา อนันตชาติ (2550, หน้า 10-11) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่ มีบทบาทสำคัญที่สุด ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถ ความเข้าใจเรื่องงาน และเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนอันเป็นหน้าที่ รับผิดชอบของตน กล่าวคือ นอกจากมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องหลักการบริหารการศึกษาแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนควรจะต้องรู้ เข้าใจถึงภารกิจหรือขอบข่ายของงานที่ ตน รับผิดชอบ เพื่อผู้บริหารโรงเรียนได้ดำเนินงานตามทิศทางที่ วางไว้ เพื่อให้งานนั้นบรรลุผลตามเป้าหมาย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสิ่งที่ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2540, หน้า 17-20) ที่กล่าวถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนทางด้านความรู้และประสบการณ์ที่จะนำไปสู่ความเป็นนักบริหารโดยวิชาชีพ จะต้องมีความรู้ในศาสตร์และวิชาการต่างๆ อย่างกว้างขวางด้วยการอ่านและติดตามข่าวอยู่เสมอ ไปศึกษาดูงาน อบรมสัมมนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทฤษฎีของครูในกลุ่มโรงเรียนอำเภอสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2 ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะด้านความรู้ สติปัญญา ด้านบุคลิกภาพ และด้านภาวะผู้นำ ด้านด้านการบริหารงานสถานศึกษา โดยจำแนกตามเพศ โดย

ภาพรวมพบว่า ครูเพศชายกับเพศหญิงมีทรรษะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่การบริหารโรงเรียนและปฏิบัติต่อบุคลากรโดยเท่าเทียมกันไม่ได้เลือกปฏิบัติระหว่างครูเพศชายและครูเพศหญิง จึงส่งผลให้ความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทรรษะของครูในกลุ่มโรงเรียนอำเภอสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรสวรรค์ สุรพรสดีกุล (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานครูสภา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต 1 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานครูสภา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต 1 จำแนกตามเพศ พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และดังที่ ทรงสวัสดิ์ แสงมณี (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความต้องการของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางขุนเทียน เมื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความต้องการของครูสังกัด กรุงเทพมหานคร เขตบางขุนเทียน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านคุณธรรม อยู่ในระดับมากที่สุดพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความต้องการของ ครูสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางขุนเทียน จำแนกตามเพศ ระดับ การศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ไม่แตกต่างกัน

2.2 ประสบการณ์การทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีทรรษะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่พบว่ามีด้านภาวะผู้นำ ที่ครูที่มีประสบการณ์การทำงานช่วง 10 – 15 ปี และ ช่วง 15 ปีขึ้นไปแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า ครูในกลุ่มโรงเรียนอำเภอสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ที่มีประสบการณ์การทำงาน ต่างกัน มีทรรษะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอสองแคว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ที่แตกต่างกัน โดยพบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานช่วง 10 – 15 ปี มีความพึงพอใจสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 15 ปีขึ้นไป ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า

5-10 ปี ไม่พบความแตกต่าง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าประสบการณ์ในการทำงานของครูในช่วงอายุ 10 – 15 ปี นั้น น้อยกว่าครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 15 ปีขึ้นไป ซึ่งครูที่ปฏิบัติงานมามากย่อมผ่านการปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหารหลายท่าน จึงทำให้เกิดกรณีเปรียบเทียบได้มากกว่าในด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารแต่ละท่านจึงทำให้เกิดความแตกต่างกัน สอดคล้องกับการวิจัยของ นุศรา ทองรอด(2545) อ้างถึงในอัญชลี โพธิ์ทอง(2555ก, หน้า 71) กล่าวว่า ในองค์กรการมีบุคลากรที่มีคุณลักษณะทั้งด้านอายุความสามารถและศักยภาพในการทำงานแตกต่างกันไป จึงยากที่จะบริหารความแตกต่างเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กรยิ่งไปกว่านั้น ถ้าท่านเป็นผู้บริหารรุ่นเก่า (Boomer Generation) ก็ยังรู้สึกที่ไม่เข้าใจคนรุ่นใหม่ (Generation X, Generation Y) และ ดังที่ กานต์พิชชา เก่งการช่าง(2556) กล่าวว่า ประชากรกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายกำลังมีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นทรัพยากรบุคคลในองค์กรแห่งยุคสมัยปัจจุบันองค์กรต่างๆจำเป็นต้องรับรู้และเข้าใจถึงทัศนคติ พฤติกรรม ตลอดจนความต้องการของประชากรกลุ่มนี้ว่ามีคุณลักษณะเด่นหรือคุณลักษณะที่แตกต่างจากประชากรในกลุ่มเจนเนอเรชั่นอื่นๆอย่างไร เพื่อนำมาปรับปรุงและเตรียมแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลขององค์กรให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ เพื่อให้สามารถจูงใจ และดึงความสามารถและศักยภาพของประชากรกลุ่มนี้ไม่ว่าจะเป็นความคล่องตัวในการเรียนรู้และการทำงาน การเรียนรู้ได้เร็ว ความสามารถในการปรับตัวได้ดีในสถานการณ์ต่างๆ ความมุ่งมั่นที่จะประสบความสำเร็จ ความสามารถด้านเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์เป็นต้น มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร และรักษาไว้ซึ่งความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานหนุ่มสาวรุ่นใหม่ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กานต์พิชชา เก่งการช่าง. (2556). เจนเนอเรชั่นวายกับความท้าทายใหม่ในการบริหารทรัพยากรบุคคล. วารสารสังคมศาสตร์และศิลปะศาสตร์.

กวี วงศ์พัฒน์. (2542). ภาวะผู้นำ (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาชีพบัญชี.

คำรณ กระแสร์. (2542). คุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของผู้บังคับบัญชา ศึกษาใน เทศก์ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

จิรภา สงวนสุข. (2540). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ทรงสวัสดิ์ แสงมณี. (2553). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความต้องการของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางขุนเทียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาบริหารการศึกษา.มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

นุศรา ทองรอด. (2545). บริหารคน Generation Y .[ออนไลน์]. ได้จาก [www.stou.ac.th/study/sumrit/11-54\(500\)/page2-11-54\(500\).html](http://www.stou.ac.th/study/sumrit/11-54(500)/page2-11-54(500).html)

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2534). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ :บพิธการพิมพ์.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553

พรสวรรค์ สุรพรสถิตกุล. (2553) คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานคุรุสภา. ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง

เขต 1. งานนิพนธ์. การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะ
ศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.

รัตนา อนันตชาติ. (2550). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ
โรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ชลบุรี เขต 1. งานนิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยบูรพา.